

Natuurstudie in Engeland

Al enkele malen bracht ik een vakantie door in centra van de Engelse Field Studies Council en het lijkt me voor onze leden interessant hiervan iets te weten.

Een van mijn motieven om het in deze richting te zoeken was dat ik graag een vakantie had *min of meer natuurhistorisch*, over onze grenzen, maar bovendien tussen de mensen van het gastland en niet besloten in de eigen, overigens zeer gewaardeerde, groep. Na enig zoeken kreeg ik het adres te pakken van de Field Studies Council in Engeland, te vergelijken met onze KNNV, maar op totaal andere leest geschoeid.

De Field Studies Council werd in 1943 gesticht door F. H. C. Butler, hijzelf leeft niet meer, zijn vrouw is echter nog altijd actief bij het werk betrokken en is secretaresse van de afdeling publiciteit. Doel van de Council zou zijn contact met en begrip voor natuur en landschap en de plaats van de mens daarin te stimuleren, op een zo breed mogelijke basis en daarvoor studien en onderzoekcentra te stichten in met zorg te kiezen zeer gevarieerde streken, interessant op 't gebied van biologie, geologie, archaeologie, meteorologie, om maar een greep te doen. Een andere opzet dus en een zeer wijde doelstelling.

Deze tehuizen zijn er gekomen en een groot succes geworden. Toen ik de eerste maal ging in 1962 waren er zes, nu zijn er negen.

De daar gegeven cursussen zijn veel meer te vergelijken met onze biologische werkcampen dan met onze zomercampen, er zijn algemene maar ook veel cursussen rond een bepaald onderwerp, afgestemd op bepaalde groepen. Deze groepen kunnen zijn universiteitsstudenten, werkweken in een Field Centre zijn in het studieprogramma opgenomen, ook onderwijsmensen,

veel klassen van middelbare scholen, en amateurs. Daarnaast is er altijd ruimte voor individuele gasten die voor een algemene indruk van een streek komen of voor een speciaal onderwerp, daarvoor krijgen zij alle gevraagde medewerking van de staf. Om de boven genoemde en zo geslaagde opzet zo duidelijk mogelijk weer te geven haal ik letterlijk aan:

The Field Studies Council was the pioneer in the new pattern of education which takes school, university and adult students out into the field, away from the bondage to desk and laboratory bench which prevailed so much in the past. The Council provides the essential bridge between book learning and practice, to fit young people and older ones for their part in the technologically transformed civilization of the later twentieth century. In this era of critical dependence of human populations on an increasing expansion of food and other natural resources, a better understanding of the ecological relationship between man and the land is vital.

De wetenschappelijke staf van een centrum bestaat uit een directeur, van wie naast een gedegen kennis van zijn eigen studieterein een brede culturele belangstelling en ontwikkeling gevraagd wordt, en twee assistenten, die ieder met hún speciaal gebied hem aanvullen. Ik meen dat in mijn eerste centrum de directeur geograaf was en de field assistants zoölogie en botanie als hoofdvakken hadden, de verhoudingen kunnen natuurlijk ook anders liggen.

De tehuizen zijn geopend van maart tot november voor cursisten, de staf is er ook de wintermaanden, de meeste huizen liggen in of bij een natuurreservaat en fungeren ook als biologisch station. Malham Tarn b.v., het meest noordelijke, in de Pennines gelegen, is een belangrijk klimatologisch station.

Bij Dale Fort, aan de zuidwest punt van Wales, ligt het kleine eilandje Skokholm, dat vogelwaarnemingsstation is en beheerd wordt door de directie van Dale Fort en het Edward Grey Instituut te Oxford (het boekje van R. M. Lockley, *Letters from Skokholm*, interesseert misschien onze vogelaars).

De meeste cursussen duren een week en zijn van woensdag tot woensdag, er zijn ook langere en, met Pasen en Pinksteren, soms korte.

De cursisten zijn intern en vinden behalve onderdak en maaltijden een goed voorziene bibliotheek, waar behalve biologie, geologie etc. ook iets van locale of regionale geschiedenis, kunstgeschiedenis en landelijke bouwkunst te vinden is. Verder zijn er laboratoria, waar 's avonds gewerkt wordt, en zijn een microscoop, kaarten, spaden, schepnetten e.d. ter beschikking. Wat de financiële kant betreft, ieder Field Centre is, nadat het eenmaal door de Council 'op poten gezet' is, selfsupporting maar draagt wel bij in de algemene kosten en in de verbetering van bestaande centra. Rechtstreekse subsidie van overheidswege wordt niet gegeven, maar de meeste 'Local Education Authorities' vergoeden cursisten wel een deel van hun kosten. Sommige universiteiten subsidiëren wel, daar staat echter tegenover dat hun studenten dan niet het volle cursusgeld betalen. De Council houdt zich dan ook aanbevolen voor giften en legaten!

Van Flatford Mill bij East Bergholt, in het zuidoosten van Engeland, wil ik iets meer vertellen. Het is het oudste Field Centre, gesticht in 1947 in een oude watermolen. De eerste directeur was Dr. Enyon, vogeldeskundige, van huis uit geen bioloog maar huisarts in East Bergholt. Hij ging dusdanig in zijn liefhebberij vogelstudie op, dat deze én een artspraktijk niet langer te verenigen waren en hij koos de vogels. Naar ik meen is hij er niet lang geweest, hij is sinds jaren leider van een vogelwaarnemingsstation in Northumberland, helemaal in het noorden.

Flatford Mill ligt aan de Suffolk-kant van de rivier de Stour die bij Harwich in zee

uitmondt. Zowel de watermolen, uit de achttiende eeuw, een boerderij uit 1400, die als directeurswoning dienst doet, en een cottage uit 1600, waar een deel van de cursisten wordt ondergebracht, als een uit natuurhistorisch oogpunt belangrijk stuk grond zijn eigendom van de National Trust, die in Engeland niet alleen onze Natuurmonumenten omvat maar ook Heemschut en Hendrick de Keyser (misschien tot op zekere hoogte, misschien geheel, daarvoor ben ik er niet voldoende mee bekend). De Field Studies Council heeft de gebouwen en het terrein van de National Trust in huur. De molen heeft in Engeland grote bekendheid omdat hij toebehoorde aan de vader van de grote Engelse landschapschilder John Constable (1776-1837), die er, voor hij zich geheel op het schilderen toelagde, ook nog gewerkt heeft. De familie woonde toen echter nog in het dorp East Bergholt, een broer van John, die zijn vader in het bedrijf opvolgde, liet er een woonhuis bij bouwen en heeft er wel gewoond. De lieflijke en schilderachtige streek wordt ook nog steeds Constable's country genoemd. En op Flatford Mill worden altijd in zomer en herfst meerdere cursussen gegeven in 'Landscape painting'.

Het landschap is een combinatie van de Vechtstreek en Limburg, een rustig kronkelende rivier met grote rietkragen, met knotwilgen en weilanden, en daarnaast een heuvellandschap met veel tarwe.

De molen ligt twaalf mijl van de zee bij Harwich en eb en vloed zijn er nog merkbaar. Door de overgang van zoet naar brak water en van brak naar zout water bij Manningtree, anderhalve mijl stroomafwaarts van Flatford, waar de rivier overgaat in de wijde trechtermond, levert dit gebied vooral hydrobiologisch veel interessants, de vogelaar vindt allerlei kleine vogeltjes rond de molen en eendensoorten en waadvogels meer naar de monding toe, bovendien zijn verschillende vogelreservaten in Suffolk en Essex gemakkelijk te bereiken. Ook de flora is rijk, terwijl in de dorpjes typische oude kerkjes en vakwerkhuisen te vinden zijn.